

POVINNOSTÍ SKAUTA JE POMÁHAT

Eduard Marek (*1917)

„Lederera našli u mě doma. Dostal jsem ‚jenom‘ deset let. Prokurátor mi v procesu v roce 1950 ale navrhol doživotí.“

Když Eduarda Marka v létě 1949 zatýkala StB, z odbojové skupiny, kterou s přáteli založili po komunistickém převratu v roce 1948 a nazvali „Dr. Edvard Beneš“, zbýval na svobodě Marek jako poslední z dvacetičlenné skupiny. Cílem jejich protikomunistické činnosti bylo zajistit pomoc pronásledovaným a jejich rodinám a také organizovat přechody přes hranice. Byli v kontaktu s mosteckou skupinou převaděče Slacha. Skupina se napojila i na francouzskou tajnou službu a právě toto spojení se jejím členům stalo osudným. Prozrazením Richarda Lederera, kterého Marek znal ještě jako kluk ze Žižkova před jeho příjezdem z Francie, se tajná policie dostala k jejich skupině: *„Tím, že nás zavřeli, nám nejspíš zachránili život, protože jinak by činnost jela dál.“* Manželka Eduarda Marka byla rovněž souzena a dostala jedenáct let, ze kterých si polovinu odseděla. Jejich pětiletý syn Eduard putoval do dětského ústavu v Počernicích, později se jej ujala teta.

Když se v 50. letech Eduard Marek ocitl ve vězení, bylo to již podruhé v jeho životě. Za války byl odsouzen za pomoc Židům, především příteli F. Reitmanovi, který vlastnil, stejně jako Marek, realitní kancelář. Pro Reitmana vyřizoval pochůzky, protože se nemohl kvůli povinnému nošení žluté židovské hvězdy volně pohybovat po ulicích. Mezi Židy měl Marek i další přátele: *„Pak zatkli jednu paní, kterou donutili přiznat, že jsem jim pomáhal. Advokát mi řekl, že jsou za to dva roky koncentráku.“* Gestapo Marka zatkl začátkem května 1942. Výslechy se obešly bez násilí. Přišli si pro něj naštěstí pár týdnů před atentátem na Heydricha. U soudu Marka zachránilo vysvětlení, že spolu jen obchodovali. Odsouzen byl na tři měsíce, které si odpykal na Pankráci a v Jihlavě, kde pracoval na statku.

Když byl Marek za druhé světové války uvězněn, právě dovršil svých 25 let. Narodil se 17. března 1917 v Praze na Žižkově jako šesté dítě v rodině kováře Antonína Marka, který se do hlavního města přistěhoval z Lipnice. Marek se od mládí věnoval skautingu a tato vášeň jej provázela celý život. Ve svých sedmnácti letech vstoupil do skautského katolického sboru Legio Angelica. O rok později složil skautský slib a ujal se vedení sborové družiny Čápů.

Za první republiky Marek vystudoval střední školu a večerní kurzy obchodní akademie, které mu otevřely cestu k obchodování s nemovitostmi. Než začal pracovat, nastoupil v roce 1936 jako dobrovolník k prvnímu leteckému pluku T. G. Masaryka na pražské letiště Kbely. Po základním výcviku absolvoval poddůstojnickou školu v Chebu. S leteckým plukem se stěhoval do Hradce Králové, kde jej v září 1938 zastihla druhá mobilizace československé armády. Pro mladé vojáky bylo zklamáním, že se Československo Hitlerovi nebránilo, ale Marek s odstupem času hodnotí rozhodnutí o kapitulaci jako

správné: *„Dneska samozřejmě vím, že by to byla bývala zkáza národa. Němci by nás vyvraždili.“* Po demobilizaci se vrátil na Žižkov, kde vedl otcovu realitní kancelář.

Za okupace pak již přišlo výše zmiňované Markovo zatčení, odsouzení a čtvrtroční trest za pomoc Židům. Musel zavřít i realitní kancelář. Po propuštění si našel práci v účtárně firmy Bananas v Praze, kde byli zaměstnaní prakticky všichni bývalí příslušníci Markova leteckého pluku. Marek se nehodlal vzdát skautingu, a protože byl za války Junák zakázán, vedl mládež nelegálně v žižkovské Dělnické tělovýchovné jednotě. Junáky kryl tehdejší pověřenec kuratoria pro výchovu mládeže Josef Langhammer.

V květnu 1945 se Marek zapojil do Pražského povstání, když dělal spojkou mezi policií v Karlíně a ústředím generála Kutlvašra. Podílel se i na vyzbrojování bojovníků a organizování jejich odvozu na pomoc Českému rozhlasu. Z Karlína se podařilo vyslat několik nákladních aut. Po válce byl Marek povolán na půlroční vojenskou službu, poté nakrátko obnovil svou realitní živnost. Konečně se také mohl naplno a svobodně věnovat skautingu. Na Žižkově založil spolu s kamarádem Aloisem Vlachem středisko Junáka „Pochodeň“. Brzy byl jmenován okrskovým velitelem Junáka v Praze-Karlíně.

Po únoru 1948 však přišla další totalita. Eduard Marek dostal od režimu nabídku, aby přešel se svým oddílem do pionýrské organizace. Odmítl, takže přišel zákaz činnosti. Nesložil však ruce do klína a se svými skautskými přáteli se zapojil do protikomunistické odbojové činnosti a založil zmiňovanou skupinu „Dr. Edvard Beneš“. Znovu měl nakročeno do vězení, v roce 1950 byl odsouzen a poslán do uranových dolů.

Výkon trestu si začal odpykávat v Horním Slavkově, kde se budovaly lágry a šachty. Po dvou letech byl na tři měsíce přemístěn do věznice Bory, kde alespoň nemusel pracovat: *„V duchu jsem stavěl na Rohanském ostrově skautské středisko. Sehnal jsem si tužku a na toaletní papír si vše kreslil. Nákrasy se mi podařilo propašovat až domů.“* Následoval přesunut na Jáchymovsko na lágr Mariánská. Tam potkal další junáky, s nimiž potajmu pokračovali ve skautské činnosti. V lágru se dokonce skládaly i sliby nováčků. Aby slib mohli složit na vlajku, ušili ji ze spodního prádla: *„Když jsme přecházeli z Mariánské na důl Eva, chodilo se malým lesíkem. Tam jsme dokonce zapálili ohníček, u kterého se slib skládal.“*

V roce 1956 byl Eduard Marek po sedmi letech podmíněčně propuštěn. Vrátil se do Prahy a pracoval jako stavební dělník. Ilegálně se znovu pustil do skautingu, který maskovali pod různými sportovními organizacemi. V období pražského jara 1968 obnovoval Junáka v Karlíně. Byl zvolen předsedou obvodní rady Junáka Prahy 2. Angažoval se v K 231. Před zrušením Junáka v roce 1970 zorganizoval poslední letní skautské tábory. Po obnově činnosti Junáka v prosinci 1989 byl znovu zvolen do funkce předsedy obvodní rady Junáka Prahy 2. Stal se členem čestného Svojsíkova oddílu a oddílu Velená Fanderlika,

angažoval se v Konfederaci politických vězňů. Je držitelem řady skautských vyznamenání a medailí. Je znám pod skautskou přezdívkou Hroznýš.

Autor textu Jan Horník